

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

РОЗДІЛ І. ПРИРОДНЕ ПРАВО: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Тема 2. Права людини: загальна характеристика

Теоретичні питання

1. Основоположні (буттєві) права людини як фундамент сучасного «природного» права: поняття, ознаки.
2. Класифікація основоположних прав людини.
3. Міжнародні стандарти та гарантії основоположних прав людини.

Термінологічні завдання:

Засвойте визначення таких понять: основоположні (буттєві) права людини; зміст прав людини; обсяг прав людини; міжнародні стандарти прав людини

Практичні завдання:

1. Ознайомтесь зі змістом наведених нижче положень та визначіть, якими обставинами зумовлено визнання та закріплення основоположних прав людини у цих юридичних актах?

- [преамбули Загальної декларації прав людини \(1948\)](#);
- [преамбули Міжнародного пакту про громадянські та політичні права \(1966\)](#);
- [преамбули Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права \(1966\)](#);
- [преамбули Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод \(1950\)](#);
- [преамбули Конституції України від 28.06.1996](#)

Поясніть (письмово у зошиті), наскільки, на Вашу думку, таке визнання та закріплення основоположних прав у цих юридичних актах є важливим та достатнім для їх реалізації?

Заповніть у зошиті таблицю

Зміст обставин, які викликали необхідність визнання та закріплення основоположних прав людини	Зміст обставин, які викликали необхідність визнання та закріплення основоположних прав людини
Загальна декларація прав людини (1948)	...
Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966)	...
Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (1966)	...
Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод (1950)	...
Конституції України від 28.06.1996	

2. Проаналізуйте зміст наведених нижче положень та визначіть, хто є носієм (суб'єктом) відповідних прав? статей 28, 36, 38, 50 [Конституції України від 28.06.1996](#)

Поясніть (письмово у зошиті), чи є відмінність між правами людини та правами громадянина?

Заповніть у зошиті таблицю

Конституція України	право на «...»	суб'єкт права
стаття 28	...	...
стаття 36	...	...
стаття 38	...	...
стаття 50	...	

Творчі завдання:

3. Ознайомтесть зі змістом наведених нижче юридичних актів та визначіть, у яких статтях закріплені відповідні права людини.

Охарактеризуйте їх зміст та обсяг.

- [Міжнародний пакт про громадянські та політичні права \(1966\)](#);
- [Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права \(1966\)](#)
- [Конституція України від 28.06.1996](#)

Заповніть у зошиті таблицю

	Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966)	Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (1966)	Конституція України (1996)
право на свободу та особисту недоторканність	...		...
право на освіту	...		...
право на мирні збори	...		...
право на працю	...		...
право на достатній життєвий рівень	...		...

Поясніть письмово у зошиті, чи однаковий у цих актах зміст та обсяг цих прав та свобод людини? До яких різновидів основоположних прав людини належать ці права? Чим, на Вашу думку, зумовлено закріплення цих прав та свобод людини і на міжнародному, і на національному рівнях?

4. Ознайомтесть з викладеними нижче ситуаціями та виконайте письмово такі завдання окремо щодо кожної з описаних ситуацій:

- 1) Спробуйте сформулювати право (викласти зміст права), на охорону якого спрямований відповідний національний закон;
- 2) Яку, на ваш погляд, людську потребу забезпечує відповідне право?
- 3) До якого виду прав людини (із запропонованої вище їх класифікації) належить це право?

Свої відповіді обґрунтуйте належними аргументами

	Формулювання права людини	Потреба, яку забезпечує відповідне право	Різновид прав людини, до якого належить сформульоване право
4.1.	...	...	...
4.2.	...	...	...
4.3.	...	...	...

4.1. У Франції нещодавно ухвалено закон, що забороняє дорослим застосовувати з виховною метою насильство до дітей. Тепер батьки і вчителі не зможуть не тільки бити і шльопати дітей, але й ображати і принижувати їх.

У одній зі статей Цивільного кодексі Франції, яку зачитують під час реєстрації шлюбу, з'явилася приписка про те, що «батьківські повноваження здійснюються без застосування фізичного або психологічного насильства». Ця ж фраза буде написана на першій сторінці медичної картки кожної дитини. (Газета «Закон і бізнес», 2019, №27, с. 16)

4.2. У Данії ухвалено закон, згідно з яким будь-який громадянин зможе змінити свою стать. Тепер особа, яка хоче змінити свою стать, може зробити це навіть без висновку психіатра, гормональної терапії та проведення операції, як це було раніше.

Змінити стать тепер можна просто переоформивши паспорт. Для цього потрібно подати заяву про правову зміну своєї статі до відповідного органу й через пів року повторно підтвердити це бажання. (Газета «Закон і бізнес», 2019, №14-25, с. 16)

4.3. У Німеччині ще у 2001 році було ухвалено закон, що дозволяє реєструвати одностатеві шлюби. У Цивільному кодексі країни з'явилося таке формулювання: «Шлюб береться на все життя між двома особами різної або однієї статі». Втім, спочатку одностатеві союзи набули обмежених прав у порівнянні зі звичайними гетеросексуальними парами. Проте з часом їхній юридичний статус майже повністю зрівнявся з традиційним шлюбом. Так, одностатеві партнери, реєструючи свої стосунки, можуть узяти спільне прізвище. Якщо один з них іноземець, то він може переїхати до свого партнера на постійне проживання до Німеччини, а через кілька років отримати й паспорт громадянина ФРН. Немає тепер ніяких відмінностей між «зареєстрованими союзами» та традиційними подружжями в питанні податкових пільг, у спадкових справах, при купівлі нерухомості, поділі майна в разі розлучення. Також нещодавно відповідне законодавство було доповнено таким положенням: ті одностатеві пари, котрі живуть у «зарєстрованому союзі», повинні також отримувати сімейну надбавку, якщо працедавець платить її своїм одруженим працівникам. (Газета «Закон і бізнес», 2008, №28).

Рекомендована література

Базова

1. Загальна теорія права: Підручник / За заг. ред. М. І. Козюбри. – К.: Ваіте, 2015. – С. 46-65. – <http://www.osce.org/uk/ukraine/283756?download=true>
2. Луць Л. А. Загальна теорія держави та права: Навчально-методичний посібник (за кредитно-модульною системою). – К.: Атіка, 2013. – С. 109, 112, 137-140
3. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: Навч. посібник. – Вид. 10-е, доповнене. – Львів: Край, 2008. – С. 16-30

4. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: Підручник. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009, – С. 64-76
5. Теорія держави і права : підручник / за ред. О. В. Петришина. – Х. : Право, 2015. – С. 297-309
http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI_2009/TEorijaDerjav_2009.pdf

Допоміжна

1. Аврамова О. Четверте покоління прав людини: постановка проблеми / О. Аврамова, О. Жидкова // Право України. – 2010. – № 2. – С. 101-107
2. Андріїв В. М. Права та свободи людини і громадянина як визначальні категорії правничої науки / В. М. Андріїв [Електронний ресурс] // Форум права. – 2006. – № 3. – С. 4-8. – Режим доступу: – http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21D BN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/FP_index.htm_2006_3_3.pdf
3. Головатий С. Про людські права. Лекції. – К.: Дух і Літера, 2016. – і–xxiv, 760 с.
4. Гудима Д. А. Права людини: антрополого-методологічні засади дослідження / Д. А. Гудима // Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Академії правових наук України / редкол.: П. М. Рабінович (голов. ред.) [та ін.]. – Львів: Край, 2009. – 292 с. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/1543277/>
5. Добрянський С. П. Інститут прав людини: до характеристики вихідних засад / С. П. Добрянський // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2002. – Випуск 37. – С. 3-7. – Режим доступу: <http://radnuk.info/home/24789-----c.html>
6. Козюбра М. Теоретико-методологічні аспекти прав людини / М. Козюбра // Український часопис прав людини. – 1997. – № 3/4. – С. 7–9.
7. Максимов С. Права людини: універсальність і культурна різноманітність / С. Максимов // Право України. – 2010. – № 2.

- С. 36-43. – Режим доступу: <http://pravoznavec.com.ua/period/article/6533/%D1>
8. Мушак Н. Б. Концептуальні підходи до класифікації прав людини в умовах глобалізаційних процесів / Н. Б. Мушак // Часопис Київського університету права. – 2011. – № 2. – С. 298 – 301. – Режим доступу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2011_2/298.pdf
9. Рабінович П. М. Міжнародні стандарти прав людини: властивості, загальне поняття, класифікація / П. М. Рабінович // Вісник Національної академії правових наук України. – 2016. – № 1. – С. 19-29. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2016_1_4
10. Рабінович П. Основоположні права людини: соціально-антропна сутність, змістова класифікація / П. Рабінович // Вісник Національної академії правових наук України. – 2013. – № 2. – С. 10-16. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2013_2_4
11. Рабінович П.М. Права людини і громадянина: навч. посіб. / П.М. Рабінович, М.І. Хавронюк. – К. : Атіка, 2004. – 464 с.
12. Разметаєва Ю. С. Права людини як фундаментальна цінність громадянсько-го суспільства: автореф. дис.... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень» / Разметаєва Юлія Сергіївна. – Х., 2009. – 20 с.
13. Руднева О. М. Поняття та ознаки міжнародних стандартів прав і свобод людини / О.М. Руднева // Держава і право. — 2010. — Вип. 49. — С. 17-22. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/34335/02-Rudneva.pdf?sequence=1>
14. Тиріна М. П. Покоління прав людини: проблеми сучасної класифікації / М.П. Тиріна // Держава і право. – 2011. – Вип. 52. – С. 728-732. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/34078/118-Tyrina.pdf>
15. Турська В. Зміст та характеристика поняття "права тварин" / В. Турська // *Evropsky politicky a pravni diskurz*. – 2015. – Vol. 2, Iss. 1. – С. 181-187. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evrpol_2015_2_1_27
16. Хажинський Р. М. Соматичні права людини: становлення та сучасний стан / Р. М. Хажинський // *Право і суспільство*. – 2015. - № 6.2(2). – С. 35-39. – Режим доступу: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2015/6_2_2015/part_2/9.pdf
17. Цебенко С. Б. Поняття прав людини: підходи до розуміння / С. Б. Цебенко // *Науковий вісник Львівської комерційної академії. Серія : Юридична*. – 2015. – Вип. 2. – С. 91-98. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlkau_2015_2_11